

การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สำหรับกลุ่มโรงเรียน
น้ำพองสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4*

THE DEVELOPMENT OF TEACHERS IN PROACTIVE LEARNING
MANAGEMENT THROUGH ACTIVIT-BASED LEARNING FOR THE
NAM PHONG SAKAN SCHOOL GROUP, KHON KAEN
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 4

สรารวุธ อุดชานนท์¹, เชิดศักดิ์ ศรีสง่าชัย²
Sarawut Udchanon¹, Cherdskak Srisangachai²
มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น^{1,2}
Sripatum University Khon Kaen Campus^{1,2}
Email : udchanon@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สำหรับกลุ่มโรงเรียนน้ำพองสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 2) เพื่อพัฒนาความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนและครูต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ดำเนินการวิจัยโดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของ Kemmis และ McTaggart ใน 2 วงรอบ แต่ละวงรอบประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติการ การสังเกต และการสะท้อนผล กลุ่มตัวอย่างคือครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 5 คน ซึ่งได้จากการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบทดสอบ แบบสังเกต แบบบันทึก และแบบประเมินความพึงพอใจ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานในระดับที่สูงขึ้น 2) ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานในระดับมาก 3) ความพึงพอใจของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด และความพึงพอใจของครูอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานมีประสิทธิภาพในการพัฒนาครูและส่งผลดีต่อผู้เรียนในกลุ่มโรงเรียนน้ำพองสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

คำสำคัญ : การพัฒนาครู; การจัดการเรียนรู้เชิงรุก; กิจกรรมเป็นฐาน; การวิจัยเชิงปฏิบัติการ; กลุ่มโรงเรียนน้ำพองสะอาด

ABSTRACT

This study aimed to: 1) enhance teachers' knowledge and understanding of active learning using an activity-based approach in the Namphong Sa-ard School Group under the Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4; 2) develop teachers' competencies in implementing activity-based active learning; and 3) examine the satisfaction of both teachers and students toward the use of this instructional approach. The study employed an action research methodology based on the framework of Kemmis and McTaggart, consisting of two cycles. Each cycle included four steps: planning, action, observation, and reflection. The sample group consisted of five Grade 1 teachers selected through purposive sampling. Research instruments included interviews, tests, observation forms, reflective journals, and satisfaction questionnaires.

The findings revealed that: 1) teachers demonstrated improved knowledge and understanding of active learning through activity-based methods; 2) teachers showed a high level of competency in implementing this approach; and 3) student satisfaction was at the highest level, while teacher satisfaction was also high. These results reflect the effectiveness of the activity-based active learning approach in enhancing teacher development and yielding positive outcomes for students in the Namphong Sa-ard School Group.

Keywords : Teacher Development; Proactive Learning Management; Activity-Based Learning; Action Research; Nam Phong Sakan School Group

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม 2545) ที่กำหนดให้ทุกคนมีสิทธิเรียนรู้ตลอดชีวิต และรัฐมีหน้าที่จัดระบบการศึกษาทุกระดับอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) นอกจากนี้ ข้อบังคับคุรุสภา พ.ศ. 2562 ยังเน้นย้ำถึงความสำคัญของการพัฒนาครูให้มีความรู้ ความสามารถ และจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพ รวมถึงการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนให้สูงขึ้นอย่างยั่งยืน (คุรุสภา, 2562) สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนไทยให้มีศักยภาพด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทักษะในศตวรรษที่ 21 และคุณลักษณะของพลเมืองดี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) อย่างไรก็ตาม การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาหลายแห่งยังคงยึดติดกับวิธีสอนแบบเดิมที่เน้นการถ่ายทอดความรู้จากครูสู่นักเรียน โดยนักเรียนมีบทบาทเพียงผู้รับ ส่งผลให้ขาดการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งไม่สอดคล้องกับความต้องการของหลักสูตรแกนกลาง และไม่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในยุคปัจจุบัน แนวทางหนึ่งที่สามารถตอบสนองความต้องการนี้ได้ คือ การจัดการ

เรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการลงมือปฏิบัติ การทำงานร่วมกัน และการสะท้อนคิด ซึ่งช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและพัฒนาความคิดอย่างเป็นระบบ โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning) ถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย สอดคล้องกับความสนใจและศักยภาพของแต่ละคน ซึ่งช่วยเสริมสร้างทักษะทั้งด้านวิชาการ ทักษะชีวิต และทักษะสังคมได้อย่างสมดุล

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 มีบทบาทสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของนักเรียนในพื้นที่ 5 อำเภอ ผ่านนโยบายและแนวทางการดำเนินงานที่มุ่งเน้นการใช้ข้อมูลและความร่วมมืออย่างเป็นระบบ โดยมีแนวทางสำคัญดังนี้ 1) การใช้ข้อมูลผลการประเมินเพื่อวางแผนนโยบายและแผนพัฒนา 2) การพัฒนาครูอย่างมีระบบผ่านศูนย์ความเป็นเลิศทางวิชาการและชมรมครู 3) การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกและองค์กรเครือข่าย 4) การสนับสนุนบทบาทของศึกษานิเทศก์และการสร้างความตระหนักในระดับโรงเรียน ในส่วนของกลุ่มโรงเรียนน้ำพองสะอาด สำนักงานเขตฯ ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาครูให้มีสมรรถนะในด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยเฉพาะการใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning) เพื่อให้ครูสามารถออกแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และพัฒนาศักยภาพนักเรียนอย่างยั่งยืน โดยได้ดำเนินการพัฒนาในลักษณะของการอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดตั้งชมรมวิชาการในระดับกลุ่ม และการนิเทศติดตามที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จะมีนโยบายและแนวทางในการพัฒนาครูและนักเรียนอย่างต่อเนื่อง แต่จากการติดตามและประเมินผล พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในบางโรงเรียนในกลุ่มน้ำพองสะอาดยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสะท้อนถึงข้อจำกัดบางประการในการจัดการเรียนรู้ของครู ได้แก่ 1) ครูบางส่วนยังขาดความเข้าใจและทักษะในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) การจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย และไม่สามารถกระตุ้นการมีส่วนร่วมของนักเรียนได้อย่างแท้จริง 3) ครูขาดโอกาสในการฝึกปฏิบัติและการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การนำแนวคิด Active Learning ไปใช้ในชั้นเรียนยังไม่เต็มประสิทธิภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4, 2567) ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานอย่างเป็นระบบ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้กับนักเรียนให้สอดคล้องกับนโยบายและทิศทางการศึกษาไทยในอนาคต

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานสำหรับกลุ่มโรงเรียนน้ำพองสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

2.2 เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานสำหรับกลุ่มโรงเรียนน้ำพองสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนและครูต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สำหรับกลุ่มโรงเรียนน้ำพองสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย

- 3.1 ครูมีความรู้และความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน
- 3.2 นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น และเกิดการพัฒนาทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21
- 3.3 โรงเรียนมีแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม
- 3.4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้รับข้อมูลเชิงประจักษ์ในการกำหนดนโยบายและสนับสนุนการพัฒนาครู

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของ Kemmis และ McTaggart, (1988) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ และความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน กลุ่มเป้าหมายคือ ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในกลุ่มโรงเรียนน้ำพองสะอาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำนวน 5 คน ซึ่งคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ดำเนินการวิจัยทั้งหมด 2 วนรอบ (Spiral Cycles) โดยแต่ละวนรอบมี 4 ขั้นตอน ได้แก่

4.1 การวางแผน (Planning) ผู้วิจัยและครูร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาในการจัดการเรียนรู้ วางแผนออกแบบกระบวนการพัฒนา สร้างเครื่องมือ และเตรียมกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน

4.2 การดำเนินการ (Action) นำแผนที่ออกแบบไว้ไปใช้จริง โดยจัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการ สาธิตการจัดกิจกรรม การสังเกตการสอนจริง และมอบหมายให้ครูออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

4.3 การสังเกต (Observation) ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู บันทึกข้อสังเกต วิเคราะห์ความสามารถของครูในการจัดกิจกรรม พร้อมเก็บข้อมูลจากแบบประเมิน และแบบสังเกต

4.4 การสะท้อนผล (Reflection) ร่วมสะท้อนผลกับครูหลังการดำเนินกิจกรรม วิเคราะห์จุดแข็ง จุดที่ควรปรับปรุง และแนวทางการพัฒนาต่อในวงรอบถัดไป

ในวงรอบที่ 1 มุ่งเน้นการเสริมสร้างความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศติดตาม ในวงรอบที่ 2 มุ่งเน้นการนิเทศติดตามแบบโค้ช (Coaching Supervision) เพื่อให้ครูได้ฝึกฝนและปรับปรุงการสอนอย่างเป็นระบบ

ในการวิจัยครั้งนี้ กลุ่มประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในกลุ่มโรงเรียนน้ำพองสะอาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ซึ่งมีเป้าหมายในการพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนจำนวน 5 คน ที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการพัฒนา และนักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 17 คน คัดเลือกโดยวิธีการแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากโรงเรียนในกลุ่มน้ำพองสะอาดทั้ง 5 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีหลากหลายประเภท ได้แก่ แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ แบบสัมภาษณ์ แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจของครูและนักเรียน ทั้งหมดผ่านกระบวนการสร้างและพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งมีค่าระหว่าง 0.60–1.00 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.91 แสดงว่าเครื่องมือมีความเที่ยงตรงและเชื่อมั่นได้

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการตามกระบวนการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) ใน 2 วนรอบ ประกอบด้วย การเรียนรู้ด้วยตนเอง การประชุมเชิงปฏิบัติการ การมอบหมายงาน การนิเทศติดตามแบบโค้ช และการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน โดยเก็บข้อมูลผ่านการสังเกต การสัมภาษณ์ และการใช้แบบสอบถาม โดยเน้นการเก็บข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบคะแนนก่อน-หลัง เพื่อประเมินพัฒนาการด้านความรู้ความเข้าใจและทักษะของครู ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) จากการสัมภาษณ์และบันทึกการประชุม เพื่อสะท้อนผลการพัฒนาในเชิงลึก

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สำหรับกลุ่มโรงเรียนน้ำพองสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับที่สูงขึ้น

ตารางที่ 1 การพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สำหรับกลุ่มโรงเรียนน้ำพองสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

ผู้ร่วม ศึกษา ค้นคว้า	คะแนนการทดสอบ 20 คะแนน				ความแตกต่าง	
	ก่อนการประชุม		หลังการประชุม		คะแนน	ร้อยละ
	คะแนน	ร้อยละ	คะแนน	ร้อยละ		
คนที่ 1	16	80	18	90	2	10
คนที่ 2	13	65	16	80	3	15
คนที่ 3	11	55	15	75	4	20
คนที่ 4	10	50	13	65	3	15
คนที่ 5	4	20	11	55	7	35
ร้อยละ	54.00	54.00	73.00	73.00	19.00	19.00

จากตารางที่ 1 พบว่า จากการทดสอบความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน จำนวน 20 ข้อ คะแนนเต็ม 20 คะแนน กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีคะแนนสอบก่อนประชุมเชิงปฏิบัติการ คิดเป็นร้อยละ 54 และค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการคิดเป็นร้อยละ 73.00 ซึ่งค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการสูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนประชุมเชิงปฏิบัติการ คิดเป็นร้อยละ 19.00 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า มีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับมาก

5.2 ผลการพัฒนาครูให้มีความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สำหรับกลุ่มโรงเรียนน้ำพองสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 2 การพัฒนาครูให้มีความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สำหรับกลุ่มโรงเรียนน้ำพองสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความเหมาะสม
ขั้นที่ 1: ขั้นนำ	4.47	0.18	มาก
ขั้นที่ 2: ขั้นกิจกรรม	4.53	0.18	มากที่สุด
ขั้นที่ 3: ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้	4.40	0.22	มาก
ขั้นที่ 4: ขั้นสรุปและนำไปใช้	4.60	0.14	มากที่สุด
ขั้นที่ 5: ขั้นประเมินผล	4.47	0.18	มาก
โดยรวมเฉลี่ย	4.49	0.03	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สำหรับกลุ่มโรงเรียนน้ำพองสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D.=0.03) ขั้นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ขั้นที่ 4: ขั้นสรุปและนำไปใช้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D.=0.14) รองลงมาคือ ขั้นที่ 2: ขั้นกิจกรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D.=0.18) ขั้นที่ 1: ขั้นนำและขั้นที่ 5: ขั้นประเมินผล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D.=0.18) ส่วนขั้นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ขั้นที่ 3: ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D.=0.22)

5.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนและครูต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สำหรับกลุ่มโรงเรียนน้ำพองสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และครูมีระดับความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 3 การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สำหรับกลุ่มโรงเรียนน้ำพองสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ครูแนะนำเรื่องที่จะเรียนให้หนูเข้าใจ	4.94	0.25	มากที่สุด
2. ครูทำให้หนูอยากเรียนและสนใจมากขึ้น	4.95	0.22	มากที่สุด
3. ครูช่วยให้หนูเชื่อมโยงเรื่องที่เคยรู้มากับเรื่องใหม่	4.03	0.18	มาก
4. หนูได้เล่นเกมหรือทำกิจกรรมสนุกๆ กับเพื่อน	4.02	0.13	มาก
5. หนูได้ทำกิจกรรมที่หลากหลายและน่าสนใจ	4.95	0.22	มากที่สุด
6. หนูเข้าใจและนำสิ่งที่เรียนไปใช้ในชีวิตจริงได้	4.95	0.22	มากที่สุด
7. หนูได้พูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดกับเพื่อน	4.97	0.18	มากที่สุด
8. กิจกรรมช่วยให้หนูกล้าพูดและแสดงความคิดเห็น	5.00	0.00	มากที่สุด
9. หนูได้เล่าให้เพื่อนฟังว่าสิ่งที่เรียนสนุกและเป็นประโยชน์	4.21	0.41	มาก
10. หนูและเพื่อนช่วยกันสรุปสิ่งที่เรียนรู้ได้ง่าย ๆ	4.94	0.25	มากที่สุด
11. ครูถามคำถามที่ช่วยให้หนูคิดมากขึ้น	4.39	0.49	มากที่สุด
12. หนูสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน	4.65	0.48	มากที่สุด
13. หนูสามารถบอกได้ว่าตัวเองเข้าใจบทเรียนมากน้อยแค่ไหน	4.16	0.37	มากที่สุด
14. ครูใช้วิธีให้หนูแสดงออกว่าหนูเข้าใจหรือไม่	4.42	0.50	มากที่สุด
15. หนูรู้ว่าต้องพยายามปรับปรุงอะไรให้เรียนเก่งขึ้น	4.48	0.50	มากที่สุด
โดยรวมเฉลี่ย	4.60	0.05	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ระดับความพึงพอใจต่อการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน อยู่ในระดับมากที่สุด 12 รายการและอยู่ในระดับมาก 3 รายการ

ตารางที่ 4 การศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สำหรับกลุ่มโรงเรียนน้ำพองสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. เนื้อหาการสอนมีความชัดเจน ครบคลุม และตรงประเด็น	4.20	0.45	มาก
2. วิธีการสอนมีความหลากหลายและน่าสนใจ	4.20	0.45	มาก
3. ครูผู้สอนสามารถอธิบายเนื้อหาได้เข้าใจง่าย	4.40	0.55	มาก
4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วม	4.40	0.55	มาก
5. สื่อการเรียนการสอนมีคุณภาพและเหมาะสมกับเนื้อหา	4.20	0.45	มาก

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
6. สภาพแวดล้อมในชั้นเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้	4.40	0.55	มาก
7. การจัดกลุ่ม/การมีปฏิสัมพันธ์ช่วยเพิ่มทักษะทางสังคม	4.00	0.00	มาก
8. ได้รับโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น	4.40	0.55	มาก
9. ทรรศนะ/เอกสารประกอบการเรียนมีความเพียงพอ	4.20	0.84	มาก
10. ได้รับการสนับสนุนหรือคำแนะนำเพิ่มเติมเมื่อจำเป็น	4.20	0.45	มาก
11. การเรียนรู้ช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์	4.20	0.45	มาก
12. นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริงในบริบทตนเอง	4.40	0.55	มาก
13. มีการสะท้อนผลการเรียนรู้และประเมินตนเอง	4.20	0.45	มาก
14. ได้รับการประเมินผลที่เป็นธรรมและชัดเจน	4.20	0.45	มาก
15. กระบวนการเรียนรู้ช่วยสร้างความมั่นใจในการสอน	4.00	0.00	มาก
16. การเรียนรู้ช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์	4.20	0.45	มาก
17. มีกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น	3.80	0.45	มาก
18. ได้รับแรงจูงใจในการเรียนจากการจัดการเรียนรู้	3.80	0.45	มาก
19. ความสอดคล้องระหว่างความคาดหวังและประสบการณ์ที่ได้รับ	4.00	0.00	มาก
20. โดยรวมแล้ว รู้สึกพึงพอใจกับรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกที่ได้รับ	4.00	0.71	มาก
โดยรวมเฉลี่ย	4.17	0.13	มาก

จากตาราง 4 พบว่า ครูมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ระดับความพึงพอใจต่อการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน อยู่ในระดับมาก 20 รายการ

การศึกษาค้นคว้านี้มุ่งเน้นการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สำหรับกลุ่มโรงเรียนน้ำพองสะอาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ จำนวน 2 วงรอบ แต่ละวงรอบประกอบด้วย การวางแผน ปฏิบัติ สังเกต และสะท้อนผล กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 5 คน ซึ่งได้รับการคัดเลือกแบบเจาะจง

ผลการศึกษาจากวงรอบที่ 1 พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานในระดับที่สูงขึ้น สามารถออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมในภาพรวม โดยเฉพาะในด้านจุดประสงค์ กระบวนการจัดกิจกรรม และการประเมินผล อย่างไรก็ตาม ยังพบข้อจำกัดใน ขั้นนำ ที่ยังไม่สามารถออกแบบกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้การกระตุ้นความสนใจนักเรียนยังอยู่ในระดับปานกลาง

จากนั้นได้เข้าสู่ การพัฒนาในวงรอบที่ 2 โดยใช้วิธี Coaching Supervision การนิเทศแบบ โค้ช พบว่า ครูสามารถพัฒนาการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ครบทุกขั้นตอน โดยเฉพาะขั้นนำมี

ความก้าวหน้าอย่างชัดเจน ครูสามารถสร้างกิจกรรมที่กระตุ้นความสนใจ และเชื่อมโยงเนื้อหาชีวิตจริงของนักเรียนได้ดีขึ้น รวมทั้งสามารถจัดกิจกรรมกลุ่ม การใช้สื่อ และการวัดผลได้อย่างเหมาะสม

ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจ พบว่า หลังจากการพัฒนาในแต่ละรอบ ครูมีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉลี่ยจากระดับปานกลางไปสู่ระดับมาก และสามารถอธิบายหลักการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานได้อย่างถูกต้องตามแนวคิดทางวิชาการ

ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ แสดงให้เห็นว่าครูทุกคนสามารถจัดทำแผนได้ครบถ้วน ถูกต้อง และสอดคล้องกับหลักสูตร แสดงถึงความเข้าใจในโครงสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ และมีพัฒนาการในเชิงคุณภาพของแผนอย่างต่อเนื่องในแต่ละรอบ

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จริง ในห้องเรียน ครูสามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างมั่นใจ สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี ใช้กิจกรรมที่หลากหลายและเหมาะสมกับวัยของนักเรียน นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น แสดงพฤติกรรมเชิงบวก เช่น การตั้งคำถาม การกล้าแสดงออก และความร่วมมือในการทำกิจกรรมกลุ่ม

ผลการประเมินความพึงพอใจของครูต่อการพัฒนา พบว่าอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในด้านความรู้ที่ได้รับ กระบวนการพัฒนา และการนิเทศแบบโค้ช ซึ่งครูมีความเห็นว่าส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ของตนเองได้จริงและเห็นผลชัดเจน

โดยสรุป ผลการศึกษาค้นคว้าแสดงให้เห็นว่า การใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยใช้กลยุทธ์การพัฒนาครู การเรียนรู้ด้วยตนเอง การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศติดตาม สามารถพัฒนาครูให้มีความรู้ ความสามารถ และความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์ต่อการยกระดับคุณภาพนักเรียนอย่างแท้จริง

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ผลการพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สำหรับกลุ่มโรงเรียนน้ำพองสะอาด พบว่า อยู่ในระดับที่สูงขึ้น ที่เป็นเช่นนี้เพราะ เนื่องจากมีการนิเทศติดตามแบบโค้ช (Coaching Supervision) และให้ข้อเสนอแนะอย่างใกล้ชิด พร้อมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน สอดคล้องกับ ภัทรนันท์ หยกมณี (2565) ได้ให้ความสำคัญของการใช้กิจกรรมเป็นฐาน คือ การจัดการเรียนรู้กิจกรรมเป็นฐานมีความสำคัญต่อนักเรียนในด้านการอาศัยประสบการณ์ทางตรงจากการเรียนรู้ เพราะจะช่วยให้นักเรียนได้สัมผัสสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวและนำมาเชื่อมโยงความรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ ค้นคว้า วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าด้วยตนเอง และยังช่วยส่งเสริมมุมมองความคิดสร้างสรรค์จากประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียนที่แตกต่างไปจากเดิมและเห็นคุณค่าของการลงมือปฏิบัติ อีกทั้งนักเรียนยังเกิดความกระตือรือร้นในกระบวนการการเรียนรู้ซึ่งจะทำให้นักเรียนเกิดความรู้และทักษะที่คงทนยาวนาน และสอดคล้องกับงานวิจัย ภัทรสร นรเหรียญ, (2562) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน ร่วมกับสื่อประสมเพื่อพัฒนาความสามารถในการฟัง การพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน ร่วมกับสื่อประสมเพื่อพัฒนาความสามารถในการฟัง การพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศติดตาม ทำให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในการเขียนแผนการ

จัดกิจกรรมการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน ร่วมกับสื่อประสมเพื่อพัฒนาความสามารถในการฟัง การพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สามารถเขียนแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน ร่วมกับสื่อประสมเพื่อพัฒนาความสามารถในการฟัง การพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2) ตามกรอบการศึกษาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพมีความสำคัญและประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้เป็นอย่างยิ่ง

6.2 ผลการพัฒนาครูให้มีความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานสำหรับกลุ่มโรงเรียนน้ำพองสะอาด พบว่า อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะ เนื่องจากมีการนิเทศติดตามแบบโค้ช (Coaching Supervision) และให้ข้อเสนอแนะอย่างใกล้ชิด พร้อมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน สอดคล้องกับ ญัฐวุฒิ สกฤณี (2559) กล่าวว่า การใช้กิจกรรมเป็นฐานคือ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นกิจกรรมเป็นฐานมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โดยช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำงานร่วมกับผู้อื่นหรือร่วมกิจกรรมที่ครูจัดขึ้น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยความหมาย ได้ทั้งเนื้อหา ทักษะและประสบการณ์ในการทำงาน ช่วยทำให้เกิดความเข้าใจเนื้อหาอย่างลึกซึ้งและคงทน รู้ข้อผิดพลาดในการเรียนรู้ของตนเองและยังทำให้เกิดความรู้สึกมีความสุขในการเรียนอีกด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชยาภรณ์ เคารพไทย (2563) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยการจัดกิจกรรมเป็นฐานด้วยกลวิธี Think-Pair-Share ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมความสามารถในการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาครู โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการเขียนแผนการเรียนรู้

6.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนและครูต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สำหรับกลุ่มโรงเรียนน้ำพองสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด และความพึงพอใจของครูอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะ เนื่องมาจากการร่วมกันประชุม มีการสร้างความตระหนักต่อการพัฒนานักเรียน และขอความร่วมมือมีการชื่นชมในประเด็นต่าง ๆ ที่ผู้ร่วมศึกษาได้แสดงความคิดเห็นและเสนอแนวทางในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน เมื่อนำกระบวนการไปใช้แล้วผู้ร่วมศึกษาเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์การพัฒนานักเรียนได้เป็นอย่างดี ผู้ร่วมศึกษามีความรู้เพิ่มขึ้น และมีการศึกษาเอกสารเพิ่มเติมจากที่ได้ประชุมร่วมกัน และในขณะสัมภาษณ์ นอกจากนั้นขณะนำไปใช้เมื่อเกิดข้อสงสัยหรือปัญหาต่าง ๆ ในชั้นเรียน ผู้ศึกษาสามารถให้คำตอบและช่วยแก้ปัญหาได้ทำให้ผู้ร่วมศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สอดคล้องกับ ประเสริฐ กุลติลก, (2567) กล่าวว่าความพึงพอใจเป็นการตอบสนองต่อความคาดหวังของนักเรียนต่อการเรียนการสอนที่ได้รับ ซึ่งสามารถวัดได้จากความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อคุณภาพของการสอน ความสามารถของอาจารย์ในการถ่ายทอดเนื้อหา การใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย และการให้การสนับสนุนในการเรียนรู้เพิ่มเติม ความพึงพอใจของนักเรียนยังขึ้นอยู่กับผลลัพธ์ที่ได้รับจากการเรียน ซึ่งอาจรวมถึงการพัฒนาในด้านทักษะ ความรู้ และความมั่นใจในการใช้สิ่งที่เรียนรู้ในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภศักดิ์ อ่อนสันต์ (2564) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐาน

ร่วมกับ เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการศึกษาค้นคว้าชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาครูด้วยกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการควบคู่กับการนิเทศติดตามแบบโค้ช (Coaching Supervision) มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมให้ครูเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม การสังเกต แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสะท้อนผลการปฏิบัติงาน ซึ่งเอื้อต่อการพัฒนาทักษะวิชาชีพอย่างเป็นระบบ ครูที่เข้าร่วมกระบวนการสามารถปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การเลือกใช้สื่อที่เหมาะสม การประเมินผลอย่างมีคุณภาพ และการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรและความต้องการของนักเรียนได้อย่างชัดเจน การฝึกปฏิบัติจริงประกอบกับการได้รับคำแนะนำรายบุคคลจากผู้วิจัยหรือผู้นิเทศ ทำให้ครูเกิดความมั่นใจมากยิ่งขึ้นในการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรสรนรเหรียญ (2562) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน ร่วมกับสื่อประสมเพื่อพัฒนาความสามารถในการฟัง การพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า การใช้การอบรมร่วมกับการนิเทศสามารถพัฒนาความสามารถของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมร่วมกับการใช้สื่อประสมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับ ชยาภรณ์ เคารพไทย (2563) ที่พบว่า การอบรมร่วมกับการนิเทศอย่างต่อเนื่องช่วยส่งเสริมให้ครูเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางการสอนและมีผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การนิเทศแบบโค้ช (Coaching Supervision) ซึ่งเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมและการพัฒนาจากภายในครูเอง ทำให้ครูไม่รู้สึกถูกควบคุม แต่ได้รับการส่งเสริมให้คิด วิเคราะห์ และพัฒนาตนเองอย่างสร้างสรรค์ ส่งผลให้ครูสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน นอกจากนี้ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานยังเป็นแนวทางที่ส่งเสริมศักยภาพของนักเรียนให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างลึกซึ้ง มีแรงจูงใจในการเรียน และเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย ซึ่งพบว่าเมื่อนำไปใช้จริงในห้องเรียนนักเรียนมีส่วนร่วมสูงขึ้น สนใจในกิจกรรม และสามารถเรียนรู้ได้ตามเป้าหมายของครูอย่างชัดเจน

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาครูด้วยการประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับการนิเทศติดตามแบบโค้ช (Coaching Supervision) เป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาศักยภาพครูทั้งในด้านความรู้ความสามารถ และเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในระยะยาว

7. องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยสามารถเขียนโมเดลการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สำหรับกลุ่มโรงเรียนน้ำพองสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 2 ด้าน ได้แก่ กระบวนการพัฒนา (Process) และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น (Outcome) โดยมีรายละเอียดดังนี้

7.1 โมเดลการพัฒนาครูเชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน

7.1.1 องค์ประกอบของกระบวนการพัฒนา (Process Components) โมเดลใช้กลยุทธ์การพัฒนา 4 รูปแบบ ทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ ได้แก่

7.1.1.1 การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Learning) ครูศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และตัวอย่างแผนการสอนผ่านเอกสารและบทความ เสริมสร้างความเข้าใจเบื้องต้นและทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างอิสระ

7.1.1.2 การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ครูได้รับความรู้จากวิทยากร มีการฝึกปฏิบัติเขียนแผนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก โดยดำเนินการตาม 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นนำ ขั้นกิจกรรม ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ขั้นสรุปและนำไปใช้ ขั้นประเมินผล

7.1.1.3 การมอบหมายงาน (Assignment) ครูฝึกปฏิบัติเขียนแผนและนำไปใช้ใน ห้องเรียนจริงรายงานผล สะท้อนการเรียนรู้ และพัฒนาแผนอย่างต่อเนื่อง

7.1.1.4 การนิเทศติดตาม (Supervision & Coaching) การให้คำปรึกษาแบบโค้ช นิเทศแบบมีส่วนร่วมตรวจสอบ ปรับปรุงแผน และสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

7.2 ผลลัพธ์ของโมเดล (Outcomes)

7.2.1 ครูมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานเพิ่มขึ้น

7.2.2 ครูสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องตาม 5 ขั้นตอน

7.2.3 ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้จริงในห้องเรียน

7.2.4 นักเรียนมีความกระตือรือร้น สนุกกับการเรียนรู้ และแสดงออกได้อย่างสร้างสรรค์

7.2.5 ทั้งครูและนักเรียนมีความพึงพอใจในกระบวนการเรียนรู้

โมเดลการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Active Learning with Activity-Based Approach Teacher Development Model)

โมเดลประกอบไปด้วย แกนหลัก: “พัฒนา → ปฏิบัติ → สะท้อน → ปรับปรุง”

ลักษณะสำคัญ: ยึดหยุ่น ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 โมเดลการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Active Learning with Activity-Based Approach Teacher Development Model)

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ควรกำหนดให้มีแผนพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นนโยบายหลักของเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนขนาดเล็ก และสร้างมาตรฐานการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมผู้เรียนเป็นสำคัญ

8.1.2 สนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรสำหรับการอบรมเชิงปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในประเด็นที่ครูมีความยากลำบากในการพัฒนา เช่น ชั้นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ซับซ้อน และการประเมินผลตามสภาพจริง

8.1.3 ผลักดันการสร้างเครือข่ายวิชาชีพครูในระดับท้องถิ่นและระหว่างโรงเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดี และสร้างพื้นที่การเรียนรู้ร่วมกันอย่างยั่งยืน

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ควรเพิ่มระยะเวลาและความต่อเนื่องในการอบรมเชิงปฏิบัติการ ให้ครูมีโอกาสฝึกปฏิบัติจริง วิเคราะห์ แลกเปลี่ยน และสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง

8.2.2 ควรมีระบบนิเทศติดตามที่เป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง เช่น การนิเทศแบบโค้ช (Coaching Supervision) เพื่อให้ครูได้รับคำแนะนำและข้อเสนอแนะเฉพาะราย

8.2.3 ควรประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ก่อนนำไปใช้จริง เพื่อให้มั่นใจว่าแผนดังกล่าวมีคุณภาพ ตรงตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน

8.2.4 ควรมีการเผยแพร่ผลการดำเนินงานและผลลัพธ์ของการจัดการเรียนรู้ที่ประสบผลสำเร็จ ไปยังโรงเรียนอื่น เพื่อเป็นต้นแบบและจุดเริ่มของการพัฒนาแบบขยายผลในวงกว้าง

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรศึกษาการพัฒนาครูโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบอื่น ๆ เช่น การเรียนรู้เชิงโครงการ (Project-Based Learning), การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) หรือการเรียนรู้แบบสะท้อนคิด (Reflective Practice)

8.3.2 ควรวิจัยการพัฒนาครูด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เพื่อให้นำผลประเมินไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8.3.3 ควรศึกษาการพัฒนาทักษะการวิจัยในชั้นเรียนของครู เพื่อให้ครูสามารถแก้ปัญหาในบริบทจริงของตนเอง และพัฒนาการจัดการเรียนรู้บนฐานข้อมูลที่มีหลักฐานเชิงประจักษ์

9. บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- คุรุสภา. (2562). ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 (ประกาศ ณ วันที่ 19 เมษายน 2562). กรุงเทพฯ : คุรุสภา.

- ชยาภรณ์ เคารพไทย. (2563). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยการจัดกิจกรรมเป็นฐานด้วยกลวิธี Think-Pair-Share ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมความสามารถในการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษ. เชียงราย : มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.
- ณัฐวุฒิ สกุนี. (2559). การพัฒนาเจตคติ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และพฤติกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นกิจกรรมเป็นฐาน. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเสริฐ กุลดีลก. (2567). การวัดและประเมินผลการศึกษา. ขอนแก่น : การศึกษา.
- ภัทรนันท์ หยกมณี. (2565). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานที่มีต่อความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ภัทรสร นรเหรียญ. (2562). การจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐานร่วมกับสื่อประสมเพื่อพัฒนาความสามารถในการฟัง การพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศุภศักดิ์ อ่อนสันต์. (2564). การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. (2567). แผนปฏิบัติการประจำปี 2567. ขอนแก่น : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561–2580 (ฉบับย่อ). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ.
- Kemmis, S., & McTaggart, R. (1998). *The Action Research Planner*. 3rd ed. Victoria : Deakin University.